

Vlaams
Parlement

stuk **686** (2010-2011) – Nr. 3
ingediend op 7 april 2011 (2010-2011)

Vlaams Ouderenbeleidsplan 2010-2014

ingediend onder de coördinatie van de heer Jo Vandeurzen,
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Gedachtewisseling

Verslag

namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
uitgebracht door de heer Tom Dehaene

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Mark Demesmaeker.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Tom Dehaene, Paul Delva, Eric Van Rompuy;
de heren Erik Arckens, Wim Van Dijck, Joris Van Hauthem;
de dames Ann Brusseel, Gwenny De Vroe;
de dames Mia De Vits, Yamila Idrissi;
de heren Mark Demesmaeker, Willy Segers;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Luckas Van Der Taelen.

Plaatsvervangers:

de heren Ludwig Caluwé, Jan Laurys, Johan Sauwens, Koen Van den Heuvel;
de dames Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Gerda Van Steenberge, Linda Vissers;
mevrouw Irina De Knop, de heer Sven Gatz;
mevrouw Else De Wachter, de heer Marcel Logist;
de heer Lieven Dehandschutter, mevrouw Tine Eerlingen;
de heer Peter Reekmans;
de heer Hermes Sanctorum.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken;
de heer Karim Van Overmeire.

Stukken in het dossier:

- 686** (2010-2011) – Nr. 1: Beleidsplan
– Nr. 2: Verslag namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid,
Gezin en Armoedebeleid

INHOUD

1. Toelichting door de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	4
2. Bespreking	7
Gebruikte afkortingen	15

De Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand hield op 16 maart 2011 een gedachte-wisseling over het Vlaams Ouderenbeleidsplan 2010-2014, ingediend onder de coördinatie van de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, meer in het bijzonder over de toepassing ervan in Brussel en de Vlaamse Rand.

1. Toelichting door de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Minister *Jo Vandeurzen* dankt de commissie dat hij het Ouderenbeleidsplan ook in deze commissie kan komen toelichten. Het was de vraag van de Vlaamse Ouderenraad om bij zoveel mogelijk beleidsdomeinen interesse te wekken voor het Ouderenbeleidsplan. Bovendien is het gezien de specifieke situatie in Brussel en de Vlaamse Rand niet onbelangrijk de krachten te mobiliseren voor het ouderenbeleid daar. Ook de vertaling van het ouderenbeleidsplan naar de situatie in Brussel en de Vlaamse Rand is specifiek.

De opstelling van het Vlaams Ouderenbeleidsplan is een decretale verplichting. De coördinatie ervan is toevertrouwd aan de minister van Welzijn. De kernvraag is: ‘Wat betekent ouder worden in Vlaanderen?’. Het gaat over twee zaken. Het geeft zowel een visie op ouderen als hun plaats in de toekomstige samenleving weer. Gezien de bevolkingsprognoses is een ouderenbeleidsplan dus niet onbelangrijk. Het geeft ook de uitdagingen voor de volgende jaren aan. Het beklemtoont ook het belang van betrokkenheid van de ouderen zelf.

Bij de opmaak van het plan werd uitdrukkelijk geopteerd voor een bredere consultatieronde dan bij de redactie van het vorige plan. De Vlaamse Ouderenraad, de Brusselse en provinciale ouderenadviesraden, organisaties van ouderen en een aantal lokale ouderenraden werden geconsulteerd. Na een voorafgaande toetsing in een interkabinettenwerkgroep heeft de Vlaamse Ouderenraad het plan becommentarieerd. Dit advies en de beleidsreactie daarop leidden tot de eindversie die op 24 september 2010 het fiat kreeg van de Vlaamse Regering.

Gekoppeld aan het ouderenbeleidsplan liep in oktober 2010 een imagocampagne omdat uit de consultatieronde bleek dat de senioren één grote vraag hebben aan de beleidsmakers: dat het imago dat aan het thema vergrijzing kleeft, wordt bijgesteld. Ze wensen dat hun bereidheid om actief te participeren, om een rol te spelen in de samenleving wordt onderstreept. Het beeld ‘vergrijzing is enkel kommer en kwel en vraag om zorg’, moet worden gecorrigeerd. Dat probeert de Vlaamse overheid ook te doen, onder meer met die imagocampagne.

Een Vlaams ouderenbeleid moet de voorwaarden creëren om:

- de toegang van elke oudere tot de economische, sociale en culturele rechten te waarborgen;
- discriminatie en sociale uitsluiting op basis van leeftijd te voorkomen, te verminderen en op te lossen;
- de deelname van ouderen aan het uitstippelen, het uitwerken en het evalueren van dit beleid mogelijk te maken en te versterken;
- te komen tot een inclusief, gecoördineerd en samenhangend beleid.

Daartoe zijn een aantal doelen en acties opgesteld, waaraan een rapportagesysteem gekoppeld wordt. Minister Jo Vandeurzen onderstreept dat hij coördinerend minister is; hij is niet beslagen in alle vakbevoegdheden die aan de orde zijn. Dat behoort tot de bevoegdheid van de collega-ministers. Het ouderenbeleidsplan is een plan van de gehele Vlaamse Regering. Er werden acht algemene doelen geformuleerd, met daaronder een aantal concretere doelstellingen en acties.

Voor de Vlaamse Rand zijn alle doelen en acties van het ouderenbeleidsplan van toepassing. Voor het Brussels Gewest is dit, gezien de huidige bevoegdheidsverdelingen, een ander verhaal. Een aantal bevoegdheden liggen daar duidelijk bij andere beleidsniveaus. Daar moet uiteraard rekening mee gehouden worden. De minister overloopt kort het plan.

In tegenstelling tot Wallonië en Vlaanderen, waar de vergrijzing momenteel al volop toeslaat, blijft het aantal ouderen in het Brussels Gewest momenteel nog stabiel. Pas vanaf 2020 zal daar het aandeel ouderen geleidelijk toenemen, maar niet op hetzelfde ritme als in Vlaanderen. Dat is een belangrijke vaststelling.

Het eerste algemene doel is informatie, inspraak en participatie. Het is onder meer de bedoeling de kennis van sociale rechten te verhogen zodat ouderen beter op de hoogte zijn van maatregelen die hun leven kunnen verbeteren. In Vlaanderen wordt daartoe onder meer ‘de rechtenverkenner’ ontwikkeld die verbonden is met andere beschikbare databanken. Een ander aspect is inspraak realiseren in thuiszorg en residentiële ouderenzorg zodat meer vraaggerichte zorg aangeboden wordt.

Tweede algemene doelstelling betreft armoede en sociale bescherming. Dat gaat uiteraard om het garanderen van voldoende financiële middelen maar ook van toegang tot belangrijke vormen van dienstverlening. Tot de acties behoren aandacht voor het aanbod van woonzorgvoorzieningen, schuldbemiddeling en de thuislozenzorg in Vlaanderen en Brussel. Voor de aanpak van de armoede in Brussel stuit men op een aantal institutioneel complexere toestanden. Verder staat ook de realisatie van het decreet Sociale Bescherming op de agenda, met onder meer de consolidatie van de zorgverzekering, de invoering van de maximumfactuur in de thuiszorg, de begrenzing van de kosten voor residentiële ouderenzorg enzovoort. Voor Brussel zal deels specifieke regelgeving ontworpen moeten worden. Voor de zorgverzekering bijvoorbeeld is slechts 7 percent van de Brusselaars aangesloten. Er moet ook bekeken worden hoe men de kindpremie organiseert in Brussel; dat is niet evident.

De derde doelstelling handelt over diversiteit en discriminatie. De ouderengroep is geen homogene groep, integendeel, de diversiteit zal nog toenemen. De interculturalisering zal nog meer een realiteit zijn waar men niet naast kan. De idee van zelfredzaamheid, de verwachting van betrokkenheid bij de organisatie van de zorg, de vraag om zolang mogelijk thuis te blijven, en het beeld van residentiële ouderensetting is heel anders dan twintig, dertig jaar geleden. De senior van vandaag vertrekt van een andere verwachting. In verband met discriminatie noemt de minister enkele acties: rond oudermishandeling, zorgaanbod voor ouderen van etnisch-culturele minderheden enzovoort. Een belangrijk thema dat hier aan de orde is, is de leeftijdsdiscriminatie. Binnen Welzijn is het verschil tussen een persoon met een handicap die senior wordt of een senior die gehandicapt wordt, budgettair niet onbelangrijk voor de betrokkene. Twintig jaar geleden was dit geen item, maar de komende jaren wordt dit een belangrijk maatschappelijk debat.

Inzake de doelstelling gezondheid, sport en welzijn zijn de belangrijkste uitgangspunten zelfredzaamheid, voorrang voor de meest kwetsbaren en ondersteuning om zolang mogelijk in de vertrouwde thuisomgeving te blijven. Er zijn talrijke acties rond voeding en beweging. Ouderen worden gemotiveerd om actief te blijven en er is aandacht voor preventie van infectieziekten en geneesmiddelengebruik (onder meer hogere vaccinatie-status, overconsumptie geneesmiddelen). De verschillende zorgvormen die in het Zorgdecreet zijn opgenomen (oppasdiensten, gezinszorg enzovoort) moeten mee evolueren met de groei van de groep mensen die er een beroep op kunnen doen. Specifiek voor Brussel en de Vlaamse Rand is het plan om voldoende werkrachten toe te leiden naar de zorgsector, belangrijk. De problematiek doet zich daar in het bijzonder voor. Brussel wordt expliciet vertegenwoordigd op het overleg promotie van de zorgberoepen. Ook binnen de werkgroep allochtone jongeren worden er specifieke acties ten aanzien van het Brusselse ontwikkeld. Ook in de programmatie wordt er prioriteit gelegd op het wegwerken van blinde vlekken.

De eerstelijnsgezondheidszorg in Brussel kent een zeer specifieke problematiek. Momenteel loopt een aanbesteding van een programmatiestudie over de noden aan woonzorg in Brussel. Dit is een initiatief van verschillende Vlaamse en Brusselse ministers samen: Kir, Huytebroeck, Grouwels, Smet en Vandeuren. Deze studie moet de bouwstenen aanleveren voor een Staten-Generaal Woonzorg-Brussel georganiseerd door de ministers Smet, Grouwels en Vandeuren. De voorziene Staten-Generaal woonzorg-Brussel (2012) zal onder meer het concept woonzorgzones (inclusief de rol van de lokale dienstencentra) evalueren, het belang van lokaal en bovenlokale netwerkvorming onder de loep nemen en uiteindelijk leiden tot een nieuwe dynamiek. De verdere uitbouw van de Nederlandstalige thuiszorg loopt sowieso door, ook voor Brussel en de Vlaamse Rand. Er is voldoende financiële marge om verdere groei van de uren gezinszorg en de oppasdiensten met vrijwilligers op te vangen. Men blijft zoeken naar voldoende initiatief om dat op te nemen.

Inzake de doelstelling actief en productief ouder worden, kan de minister alleen maar bevestigen dat de ouderen bereid zijn, en dat daarvoor ruimte gecreëerd moet worden, om aan de slag te gaan en te blijven, niet alleen professioneel, maar ook als mantelzorger, vrijwilliger. Het vrijwilligerswerk is zeer belangrijk. De Vlaamse overheid probeert dit in het Jaar van de vrijwilliger extra te ondersteunen.

Ook voor wonen en energie bevat het ouderenbeleidsplan een aantal aandachtspunten voor de senioren. Vanzelfsprekend is overleg noodzakelijk, ook met de bevoegde Brusselse minister, als het gaat over de relatie wonen-welzijn. In Vlaanderen werd een samenwerkingsprotocol afgesloten tussen Welzijn en Wonen over de taakverdeling.

Voor de doelstelling mobiliteit is de Vlaamse overheid enkel voor de Vlaamse Rand bevoegd, niet voor Brussel. Er wordt aan de bevoegde ministers gevraagd speciale aandacht te hebben voor de mobiliteit van de senioren: de toegankelijkheid van de voertuigen, de haltes van De Lijn, de aanpak van gevaarlijke verkeerspunten enzovoort.

Verder is er de algemene doelstelling participatie aan cultuur en verenigingsleven – met in Brussel ook een specifieke context. Mensen worden aangemoedigd zo veel mogelijk deel te nemen aan het verenigingsleven en levenslang te leren. De media worden aangemoedigd bij te dragen tot een genuanceerde beeldvorming over ouderen.

Aan die doelstellingen wordt een campagne verbonden: ‘Generatie Nu’. Daarmee wordt de rol van de ouderen en hun organisaties bij de realisatie van het Vlaams Ouderenbeleidsplan onderschreven. De consultatieronde van de ouderenraden en -organisaties leverde volgende prioritaire rollen van ouderen op:

- actieve deelname aan initiatieven, verenigingen en adviesorganen;
- het doorbreken van vereenzaming en sociaal isolement door in contact te treden met leeftijdsgenoten;
- het bijdragen aan het collectieve geheugen door overdracht van kennis en expertise;
- zelf meewerken aan positieve beeldvorming door in te spelen op media en cultuur;
- blijvende ervarings- en kennisverrijking volgens het principe ‘levenslang leren’;
- een kritische consument blijven met een open geest voor nieuwe producten of diensten;
- het uitdragen en opnemen van de (inter)generationele solidariteit.

Dit is de context van het plan dat een – niet altijd concreet – kader is voor de Vlaamse Regering en de Vlaamse initiatieven. Zoals reeds gemeld komt er een regelmatige rapportering over de wijze waarop het plan geconcretiseerd en gerealiseerd wordt.

2. Bespreking

Mevrouw *Ann Brusseel* is bezorgd over het ouderenbeleid, meer bepaald de woonzorg, in Brussel. Het lid heeft vragen met betrekking tot de Brusselse situatie. Voor informatie, inspraak en participatie zou er samengewerkt worden met lokale besturen. Zij zouden gestimuleerd worden om op zoek te gaan naar ouderen die hun rechten niet benutten en hen toe te leiden naar hulpverlening. Is er al overleg geweest met de Brusselse instanties en lokale besturen? Hoe gaat dat in zijn werk?

Armoedebestrijding in Brussel heeft meer aandacht nodig, vindt mevrouw Brusseel. Zal het decreet Sociale Bescherming ook in Brussel toegepast worden, op de manier zoals de zorgverzekering kan worden toegepast?

Hoe zal men de kosten voor residentiële ouderenvoorzieningen concreet begrenzen? Dat zou er toe moeten leiden dat de kostprijs gereguleerd wordt en dat op termijn de kostprijs het inkomen van de resident niet overschrijdt. Hoe kunnen de Vlamingen beschermd worden die niet in een Nederlandstalige voorziening terechtkomen? De Open Vld-fractie wil de armoede in Brussel structureel verminderen, op een voor Brussel passende manier. Hoe kan dat concreet gerealiseerd worden met de institutionele versnippering, zowel intern, als in de verhouding tussen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de andere regio's?

Diversiteit is voor Brussel meer dan essentieel, meent mevrouw Brusseel. Het Vlaams Ouderenbeleidsplan kondigt voor 2011 aan dat een visie op interculturaliteit wordt ontwikkeld en dat 'good practices' in kaart worden gebracht. Kan de minister daar al een stand van zaken van geven? Voor Brussel moet worden nagegaan hoe in de ouderenzorg een beroep kan worden gedaan op allochtone werkrachten. Het zorgberoep moet aantrekkelijker gemaakt worden. Er wordt personeel uit andere Europese landen naar hier gehaald voor zorgberoepen. Is er gezien de werkloosheid al overleg gepleegd met Actiris? Wordt gedacht aan bijkomende beroepsopleiding? Zo ja, op welke wijze?

In Vlaanderen worden griepvaccins kosteloos ter beschikking gesteld. Hoe kan dat voor Brussel in zijn werk gaan, vraagt mevrouw Brusseel. Er wordt een actieplan opgesteld ter verbetering van de vaccinatiegraad tegen seizoensgriep. Voor de thuiswonende ouder wordt een aparte aanpak voorzien voor Brussel, via personeel van rustoorden, maar ook van thuiszorg- en verpleging. Het lid denkt dat onder meer Solidariteit voor het Gezin een dergelijk project heeft in Molenbeek. Zijn er al contacten geweest tussen de diensten van de minister en dat project? Het lid is verheugd over de aangekondigde Staten-Generaal woonzorg-Brussel. Werden er al concrete actiepunten voor die Staten-Generaal uitgewerkt? Is er een tijdspad voorzien? Zullen de noden in kaart gebracht worden en zal een meerjarenplanning opgesteld worden? Kan het parlement daar zicht op krijgen?

In verband met de dienstverlening wordt de nood aan een gecentraliseerde virtuele loketfunctie en een centraal infonummer onderzocht. Mevrouw Brusseel vraagt of er al resultaten bekend zijn van dat onderzoek.

De heer *Paul Delva* vraagt zich af of op het Vlaams Ouderenbeleidsplan een echte Brusseltoets werd uitgevoerd. Naar aanleiding van de bespreking van de beleidsbrief Brussel (*Parl. St. Vl. Parl. 2010-11, nr. 748/5*) werd een motie goedgekeurd waarin gevraagd wordt dat de Brusseltoets niet alleen wordt uitgevoerd op decreten maar op alle documenten die met het operationaliseren van beleid te maken hebben. Hoe wordt dit concreet aangepakt voor de verdere uitvoering van dit plan? In de motie naar aanleiding van het actualiteitsdebat over armoedebestrijding in Brussel (*Parl. St. Vl. Parl. 2010-11, nr. 703/2*) wordt verwezen naar de beleidsnota waarin vooral aandacht gaat naar kinderen en senioren wat armoede betreft. Heeft de minister naar aanleiding van dit plan al verder ideeën ontwikkeld hierover?

De heer Delva is bezorgd om de Nederlandstalige dementerende ouderen die soms nog extra taalproblemen hebben en in een Franstalige omgeving worden verzorgd. Het lid vraagt dat in het kader van het dementieplan daaraan de nodige aandacht wordt besteed. De woonzorgzones dragen de bezorgdheid weg van verschillende leden van de commissie. Spreker vraagt ook naar het tijdspad van de Staten-Generaal Woonzorg-Brussel. Is het uitvoeringsbesluit van het Woonzorgdecreet voldoende aangepast aan de Brusselse situatie?

Er is ook een Staten-Generaal voor de zorg specifiek voor Brussel, voorziene timing 2010-2011. De heer Delva vraagt hoever het daarmee staat. Op Vlaams niveau is er een interdepartementale cel Wonen-Welzijn met een belangrijke impact op het beleid voor ouderen. Het lid begrijpt dat dit moeilijk toepasbaar is voor Brussel; Wonen is immers een gewestbevoegdheid. Kunnen de Vlaams-Brusselse welzijnsactoren toch bij de interdepartementale cel betrokken worden zodat ze op de hoogte blijven van wat in Vlaanderen leeft en gebeurt, zelfs met de wetenschap dat het niet altijd direct in Brussel toepasbaar is?

Mevrouw *Mia De Vits* vindt het belangrijk dat dit Vlaams Ouderenbeleidsplan tot stand is gekomen na een zeer ruim overleg met alle actoren. Belangrijk is ook dat het alle beleidssectoren omvat; een coördinerend minister is dus nodig. Het plan bevat heel veel doelstellingen; het komt erop aan te zien waar de prioriteiten liggen en hoe de uitvoering ervan kan worden opgevolgd. Het lid herhaalt de vragen die ze aan minister Pascal Smet stelde over de Staten-Generaal Woonzorg-Brussel die in er zit aan te komen. De minister deelde toen mee dat in de periode 2003-2010 bij het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) geen enkel dossier voor ouderenvoorzieningen en thuiszorg in Brussel terug te vinden is, terwijl er in diezelfde periode 800 miljoen euro in Vlaanderen werd geïnvesteerd. Het lid vroeg toen, en ze herhaalt deze vraag, of er bij de Staten-Generaal een inbreng van de Rand wordt voorzien? Het is belangrijk dat Brussel en Vlaamse Rand tegelijkertijd bekeken worden op het vlak van de programmatie. Volgens het lid kan een senior uit Sint-Agatha-Berchem zonder probleem bediend worden door een Nederlandstalige thuiszorgdienst in Groot-Bijgaarden, of kan een senior uit Anderlecht gerust in een rusthuis in Dilbeek terecht. Er zijn heel wat noden en het zorgaanbod moet meer bekeken worden vanuit het standpunt van de zorgbehoevende en zijn mobiliteit.

De heer *Willy Segers* zegt volledig achter het ouderenbeleidsplan te staan, ook wat Brussel en de Vlaamse Rand betreft. Er is een inhaalbeweging nodig. Het lid vindt de actiepunten alleszins voldoende. Het lid merkt in het algemeen op dat het niet altijd duidelijk is in welke commissies thema's als ouderenbeleid in Brussel en Vlaamse Rand het beste opgevolgd worden: in de commissie voor Welzijn of de commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand. Er worden in de respectievelijke commissies andere klemtonen gelegd. Is de minister van plan om op die Staten-Generaal de problematiek voor Brussel en de Vlaamse Rand in zijn globaliteit te bekijken? Hoe ziet de minister de opvolging van dit ouderenbeleidsplan? Uitsluitend via de commissie voor Welzijn of ook via terugkoppelmomenten in deze commissie?

Welzijnsbeleid is een gemeenschapsbevoegdheid. De heer *Eric Van Rompuy* wijst op de 'concurrentie' die er in Brussel en de Vlaamse Rand is met voorzieningen van de Franse Gemeenschap. Het Vlaamse beleid is volgens hem meer onderbouwd; in ieder geval ligt het Vlaamse welzijnsbudget relatief 25 percent hoger dan dat van de Franse Gemeenschap. Er is ook een grotere variëteit aan dienstverlening. Het lid vraagt of de minister kan nagaan wat er aan Franstalige zijde gebeurt, omdat men altijd in een 'concurrentiële' omgeving zit.

De heer Van Rompuy verwijst naar de opmerking van de heer Delva over Nederlandstalige dementerenden in een Franstalige voorziening. Het taalaspect speelt feitelijk een grote rol, terwijl het eigenlijk geen belangrijke factor zou mogen zijn. Is op het terrein in

Brussel bekeken hoe de problematiek eruit ziet? Wordt er gedacht aan taalvoorwaarden? In de Rand wordt de participatie van niet-Nederlandstaligen in bijvoorbeeld het onderwijs dominant. Zowel in Brussel als in de Rand kan dit een probleem worden. De Franstalige inwoners in de Rand zijn voor de ouderenvoorzieningen aangewezen op Brussel. Ook de andere niet-Nederlandstaligen in de Rand wenden zich tot Brussel. Het aanbod van privé-voorzieningen is nu wel aan het toenemen, zoals in de kinderopvang, waar de problematiek van subsidiëring en taalvoorwaarden om de hoek komt kijken. In de Rand komt er steeds meer kritiek op de bouw van sociale woningen omdat vooral niet-Nederlandstalige migranten uit het Brusselse er gebruik van maken. Ook in het ouderenbeleid zal men met nefaste effecten geconfronteerd worden. Men moet tot een maatschappelijk sociaal beleid komen waar het taalaspect een ondergeschikt, maar niet te negeren element is.

In het ouderenbeleidsplan staat dat het thuiszorgaanbod in Brussel zal worden uitgebreid. Momenteel komt Brussel slechts aan 25 percent van de programmatie in de thuiszorg. Volgens mevrouw *Yamila Idrissi* is dat problematisch. Het lid hoopt dat het de bedoeling is om tegen 2014 in Brussel 100 percent van de programmatie te halen. Welke instrumenten zal de minister daarvoor inzetten? Zoals mevrouw De Vits reeds aanhaalde deelde minister Pascal Smet mee dat in de periode 2003-2010 bij het VIPA geen enkel dossier voor ouderenvoorzieningen en thuiszorg in Brussel terug te vinden is, terwijl er in diezelfde periode 800 miljoen euro in Vlaanderen werd geïnvesteerd. Hoe komt dat? Waarom komen niet-commerciële initiatieven zo moeilijk van de grond in Brussel? Het ouderenbeleidsplan vermeldt hallucinante cijfers over de toename van allochtone ouderen. De Marokkaanse ouderen zullen bijvoorbeeld met 229 percent toenemen tussen 2005 en 2020. Het beleid moet goed vooruit denken. In Brussel is die verhoging te merken. Een interessant project in een van de armste wijken in Brussel, in Schaarbeek, is het Biloba-initiatief waar specifieke aandacht gaat naar de diversiteit in de opvang van ouderen. Het wordt zowel vanuit de VGC als vanuit Franstalige hoek gefinancierd. Hoe staat de minister ten opzichte van dergelijk project? 'Good practices' verdienen het om van naderbij bekeken te worden. Het lid verwijst daarbij naar de opmerking van de heer Van Rompuy. Men zal meer en meer moeten samenwerken. De oudere bevolking zal allochtoon, Franstalig, meertalig zijn.

In het ouderenbeleidsplan wordt terecht veel aandacht besteed aan het in de eigen woning blijven wonen. De minister wil daaromtrent een protocol afsluiten met minister Freya Van den Bossche bevoegd voor Wonen. Zullen dergelijke initiatieven ook in Brussel genomen worden? Wonen is gewestmaterie, dus de minister zal het gesprek moeten aangaan met staatssecretaris Christos Doulkeridis voor Huisvesting. Is de minister dat van plan?

Volgens de heer *Tom Dehaene* werd de ruime consultatie over het ouderenbeleidsplan ten zeerste gewaardeerd. Dat komt de opvolging door de sector ten goede. Het lid verwijst graag naar de dossiers die de provincie Vlaams-Brabant publiceert om te onderbouwen dat er een zeer grote achterstand is in de Rand inzake welzijnsvoorzieningen. Voor gezinszorg zit men in Halle-Vilvoorde gemiddeld op 1,3 uren per inwoner, terwijl het gemiddelde voor Vlaanderen 2,3 uren bedraagt. Zowel in Brussel als in Halle-Vilvoorde is de programmatie niet volledig ingevuld. Hetzelfde geldt voor serviceflats, woonzorgcentra, en in mindere mate voor de dagverzorgingscentra. Voor alle mogelijke types van voorzieningen is er in de Rand een achterstand in vergelijking met andere regio's in Vlaanderen. Daar zijn goede redenen voor, namelijk de specificiteiten voor deze regio. De dure bouwgronden hebben niet alleen gevolgen voor (sociale) huisvesting, maar ook voor mogelijkheden voor woonzorgcentra, en ook voor het IKG-systeem. Het inkomensgerelateerd systeem in de kinderopvang slaat in Vlaams-Brabant weinig aan omdat de prijzen die men mag vragen veel hoger liggen dan het maximum in het IKG-systeem. Het lid is voorstander van specifieke instrumenten, zoals Vlabinvest, voor deze regio. Men moet over gelijksoortige instrumenten durven nadenken in andere beleidsdomeinen omdat de context dusdanig is dat men in deze regio altijd met een achterstand zal blijven zitten.

Voor huisvesting is er inderdaad ook het probleem van diversiteit en verstedelijking. Een lokale binding in het toewijzingsreglement, is voor een gemeente als Zemst niet evident. De buurgemeenten zijn twee steden, namelijk Vilvoorde en Mechelen. De regelgeving inzake toewijzingsreglementen houdt daar te weinig rekening mee.

De minister belooft meer middelen van de uitbreiding uit te trekken voor regio's met een onderbezetting van de programmatie. Moedigt de minister zijn collega's aan om dat ook te doen, omdat het effect heeft op het ouderenbeleid?

Bestaat er zoiets als de fiches met acties zoals voor het VAPA, die elke minister moet maken? Dat zet alle ministers aan om de acties uit de verschillende plannen effectief op te volgen. De coördinerend minister kan zijn collega's daarop aanspreken.

Antwoord van de minister

De heer *Jo Vandeurzen*, Vlaams minister voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, bekent nog in 'de lerende fase' te zitten wat de Brusselse context betreft. Welzijnsbeleid in de Brusselse context is moeilijk. De idee van de gemeenschapsbevoegdheden is sterk gebonden aan de idee dat men ze via voorzieningen en instellingen organiseert. Naarmate men in de welzijnssector meer en meer persoonsgebonden redeneert, ontstaat er in Brussel discussie over het aanknopingspunt. De trend in de welzijnssector naar meer persoonsgebonden benadering is dus niet eenvoudig in de Brusselse context. De problematiek inzake niet-Nederlandstalige instroom in het onderwijs doet zich ook voor bij kinderopvang, Vlaamse woonzorgcentra en tal van initiatieven die vanuit Vlaanderen via de gemeenschapsbevoegdheid worden meegenomen.

Voor het decreet Sociale Bescherming is men niet aan zijn proefstuk toe; de minister verwijst naar de ervaringen met de zorgverzekering. Natuurlijk moet het decreet Sociale Bescherming van toepassing zijn op de Brusselaars die zich op een of andere manier in het systeem van de Vlaamse sociale bescherming situeren. Naarmate het welzijnsbeleid veel meer de nadruk legt op een geïntegreerde aanpak Wonen-Welzijn komen er meer vragen over de mogelijke aanpak in de Brusselse context waar de beleidsdomeinen niet meer behoren tot de actieradius van de Vlaamse overheid. Dat betekent meer overlegstructuren en meer complexiteit.

Hoe komt het dat programmaties niet ingevuld worden? De minister maakt een onderscheid tussen Brussel, de Vlaamse Rand en Vlaams-Brabant. Dat heeft bijvoorbeeld te maken met het feit dat lokale actoren de samenwerking met vanuit de Vlaamse regelgeving erkende voorzieningen niet ter harte nemen, de thuiszorg bijvoorbeeld. Het heeft ook te maken met de kostprijs van de investeringen. VIPA is een betoelagingsinstantie die niet zelf op zoek gaat naar actoren, maar wacht op kandidaten die een beroep doen op financiering vanuit de overheid. Blijkbaar zijn er weinig socialprofitvoorzieningen in het Brusselse die dat soort vraag stellen of die opkijken tegen een hele specifieke investeringskost, en dat in een grootstedelijke context die niet evident is. Dat is voor de minister ook deels de verklaring van de zogenaamde blinde vlekken in de Vlaamse Rand. De minister heeft vanzelfsprekend ook de verslagen van de provincie Vlaams-Brabant gelezen. Vlaams-Brabant vindt de 'Limburgtaktiek' nu uit: ze vergelijken het aanbod in Vlaams-Brabant met dat in de rest van Vlaanderen. Dat is een legitieme aanpak. In de programmatie is er ruimte; jaarlijks wordt gezocht naar bereidwillige initiatiefnemers in Vlaams-Brabant. Men staat er inderdaad op de grondprijzen. Misschien moet op lokaal en provinciaal niveau bekeken worden hoe in een aantal zaken corrigerend opgetreden kan worden. Toen in Limburg werd vastgesteld dat er een serieuze achterstand was in de woonzorgcentra heeft men de kritische factoren onderzocht waarop men moet inwerken om een en ander te faciliteren. Een specifieke benadering is voor een aantal zaken zeker te verantwoorden.

Concreet over de betrokkenheid van de Brusselse actoren bevestigt de minister dat er voor het ouderenbeleidsplan en het sociaal beleid, voor welzijn in het algemeen, overlegstructuren zijn met de VGC en met Brussels minister Brigitte Grouwels bevoegd voor Welzijn. Via de lokale sociale beleidsplannen worden de lokale besturen betrokken. Het is absoluut de ambitie om het decreet Sociaal Beleid van toepassing te maken op Brussel. De twee woonzorgcentra die binnen Vlaamse bevoegdheid vallen krijgen gratis vaccins. Dat zijn de aanknopingspunten om daar beleid te voeren. Het systeem van de maximum eigen bijdrage in de residentiële zorg zal nog niet operationeel zijn de eerste jaren. Onmiddellijk rijst de vraag: is dat persoonsgebonden of instellingsgebonden? Als men enkel via prijsbeleid impact kan uitoefenen is men beperkt tot het geringe aantal Brusselse woonzorgcentra waar men een dergelijk flankerend beleid kan voeren. Het is dus complex.

Wat het armoedeoverleg aangaat, is er een taskforce operationeel bestaande uit vertegenwoordigers van de Vlaamse Gemeenschap en de VGC, op het ambtelijke niveau. Tegen 30 juni 2011 zal de taskforce een grondige omgevingsanalyse presenteren met gemeenschappelijke doelstellingen, de ontwikkeling van een gemeenschappelijk meet- en weet-instrument, en de manier waarop de Brusselnorm geïmplementeerd zal worden. Ook de thema's programmatie van gemeenschapsinstellingen en taalbeleid komen aan bod. Een aandachtspunt dat betrekking heeft op armoedebeleid is toegevoegd.

Als de vraag om de betrokkenheid van de Vlaamse Rand legitiem is, heeft de minister daar geen problemen mee. Met collega Pascal Smet en minister Brigitte Grouwels zal bekeken worden in welke mate de scoop van de Staten-Generaal uitgebreid kan worden.

Over de problematiek van de interculturaliteit in de zorgsector probeert de Vlaamse overheid overleg te organiseren tussen de middenveldorganisaties van de allochtone gemeenschappen en de zorgsector. Dat zit nog niet in het stadium van de rapportering.

Het plan over de zorgberoepen zal ook op de Brusselse context gericht worden. Het is evident dat gepoogd wordt jonge mensen in Brussel te interesseren voor zorgberoepen. Dat is geen eenvoudig verhaal.

De timing voor de Staten-Generaal over de woonzorg is 2012. De programmastudie die daarvoor een belangrijke basis zal zijn, wordt momenteel op ambtelijk niveau voorbereid. Er worden heel wat ministers betrokken, ook Brussels staatssecretaris Emir Kir, binnen de COCOF bevoegd voor Gezin. Het is de bedoeling het breed te bekijken.

Ingaand op de vraag van mevrouw De Vits en de heer Dehaene antwoordt de minister verder dat een eerste rapporteringsmoment over het ouderenbeleidsplan wordt voorzien in het najaar 2011.

Minister Vandeuren beaamt voorts dat de Brusseltoets werd toegepast op het ouderenbeleidsplan. Het plan werd voorgelegd aan minister Pascal Smet die coördinerend minister is voor Brussel. De Brusseltoets zal ook toegepast worden op de indicatoren en de rapportering.

Gezien de problematiek van dementerenden heeft men er alle belang bij om de Vlaamse voorzieningen in Brussel behoorlijk uit te bouwen. De minister is zich daarvan bewust. In de meeste programmaties zijn er als het ware voorafnames om aan Brussel prioriteit te kunnen geven.

De minister bevestigt dat het de bedoeling is om ook de Brusselse minister van Huisvesting te betrekken bij de Interdepartementale cel Wonen-Welzijn.

Op de vraag van de heer Van Rompuy over ouderenvoorzieningen in Brussel van de Franse Gemeenschap verwijst de minister naar een rapport over Thuiszorg Brussel van het Kenniscentrum Brussel. Er is wel degelijk sprake van een zekere concurrentie. Inzake gezinszorg is de inzet vanuit de Franse Gemeenschap voor de cliëntbijdrage 1,9 euro per uur gezinszorg, vanuit de Vlaamse Gemeenschap is dat 4,5 euro. Voor de kinderopvang doet zich een gelijksoortige problematiek voor. Als Vlaanderen naar een soort vergunningenstelsel gaat (men kan pas kinderopvang exploiteren als men over een vergunning beschikt), wat zullen de Brusselse initiatieven dan doen? Wanneer is men vergunningsplichtig in Brussel? Als men het Nederlands gebruikt? Er rijzen nogal wat technische vragen over de impact van dat soort regelgeving op Brussel. In de huidige stand van de regelgeving kan men in Brussel perfect een initiatief nemen inzake kinderopvang zonder zich duidelijk te bekennen tot een van de gemeenschappen. Er is in Brussel geen sluitend systeem.

Er was een vraag over het stimuleren van de thuiszorguitbreidingen. Dat betekent dat men moet spreken met de verwijzers. De Brusselse OCMW's verwijzen niet vaak naar Vlaamse diensten.

De minister is het ermee eens om good practices inzake interculturele aanpak mee te nemen. Het is de bedoeling om vanuit de grootsteden een netwerk voor expertiseontwikkeling en -uitwisseling op te zetten zodat ouderen van anders etnische oorsprong beter hun weg naar onder andere het Brusselse zorgaanbod vinden.

De heer *Walter Brusselaers*, kabinetsmedewerker, voegt er namens de minister aan toe dat er in de problematiek van de uitbouw van woonzorg in Brussel twee grote elementen zitten: toegankelijkheid en instroom van gebruikers enerzijds en het tekort aan zorgpersoneel anderzijds.

Het huidige masterplan van Brussel investeert heel erg in woonzorgzones. Dat wordt niet in vraag gesteld; dat is nodig. Maar dat alleen is allicht niet voldoende. Dat probleem wil het kabinet voorleggen op de Staten-Generaal. Het feit dat men nauwelijks kan rekenen op de lokale besturen om door te verwijzen betekent dat werk gemaakt moet worden van bovenlokale netwerkvorming. Het is onder meer de bedoeling op de Staten-Generaal met de actoren te bekijken of men tot één virtueel loket, één aanspreekpunt kan komen voor de Brusselse Vlaming. Dat bestaat reeds op een aantal andere plaatsen in Vlaanderen. Er zijn voldoende middelen voorzien voor onder meer de thuiszorg in Brussel, maar de gebruikers stromen niet toe. Er zijn gaten in de regelgeving. Hoe komt dat? Hoe gaan we de netwerken organiseren? In combinatie met de lokale dienstencentra, waar ook wel nog een evaluatie nodig is?

Een tweede element is het tekort aan zorgpersoneel in Brussel en de Rand. Daarom wordt in het plan 'Werk maken van werk' ook de nadruk gelegd op Brussel en wordt Brussel betrokken. Men zal op die twee elementen zwaar moeten inzetten om in 2014 de honderd percent te halen. Als men eerlijk is moet men toegeven dat men die norm tegen 2014 niet zal halen. Momenteel zit men voor sommige voorzieningen op 16 tot 20 percent. Men zal globaal moeten inzetten en niet louter op financiering en regionale programmatie. Dat is al gebeurd. Men moet dieper graven. Vandaar ook de programmatiestudie die als basis voor de Staten-Generaal een nieuw strategisch plan moet opleveren. Die programmatiestudie gaat ook over de concurrentie met de Franse Gemeenschap.

Repliek van de leden met antwoord van de minister

Mevrouw *Ann Brusseel* blijft nog wat op haar honger zitten. De minister erkent de complexiteit van de materie, maar het lid had graag vernomen of het overleg al concrete resultaten had, over woonzorg, over een tijdsplan. Er is nog geen rapport over de interculturele kwestie, maar het lid had graag een visie bij de minister ontwaard. Hij spreekt over inves-

teringen van Vlaanderen in gemeenschapsvoorzieningen in Brussel en de concurrentie met de Franse Gemeenschap, maar het lid weet niet hoe ze de visie van de minister moet interpreteren. Wil de minister weten hoeveel ‘echte Vlaamse’ Nederlandstalige Brusselaars gebruik maken van de voorzieningen? Hij verwijst immers naar de situatie in het onderwijs. Daar zijn ook veel niet-Nederlandstalige leerlingen. Alludeert de minister dat Vlaanderen die inspanning niet zou moeten leveren? Het lid begrijpt dat men de honderd percent voor de thuiszorg niet kan halen. Is er overleg met de OCMW's en gemeenten? Het lid beschouwt dit als een dringende zaak. Het lid had graag ook meer concrete cijfers en data gekregen inzake de realisatie van de woonzorgzones.

Mevrouw *Yamila Idrissi* vraagt of ze goed begrepen heeft dat er voldoende middelen zijn voor thuiszorg in Brussel, maar dat er te weinig gebruikers zijn, grotendeels doordat de verwijzers niet doorverwijzen naar de Nederlandstalige voorzieningen. Het probleem van het tekort aan verzorgende handen is een globaal probleem voor Brussel, merkt het lid op. Ze denkt aan de bijzondere jeugdzorg, het onderwijs enzovoort. Worden de oorzaken daarvan onderzocht? Het probleem zal alleen maar scherper worden want de vraag wordt groter. Er is ook een groot verloop van werkenden in die sectoren.

Geen enkel dossier vanuit Brussel werd bij het VIPA ingediend. Zijn de hoge prijzen op de vastgoedmarkt het grootste probleem? Zijn er dossiers afgewezen omdat het financiële plan onvoldoende was, vraagt het lid.

Minister *Jo Vandeurzen* verontschuldigt zich dat hij niet concreter kan zijn, maar in juni 2011 zal er een grondig debat gevoerd kunnen worden op basis van een status quaestionis. De minister zegt dat mevrouw Brussel niet meer moet zoeken achter zijn uitspraken. Hij stelt alleen vast dat naarmate men in de welzijnssector evolueert van een instellingsgebonden naar een persoonsgebonden benadering, men een ander beleidskader krijgt dat in de Brusselse context niet zomaar te hanteren is. Inzake VIPA antwoordt de minister dat er organisatorisch vermogen nodig is om een initiatief te nemen. Er is een vzw met ervaring nodig die kan prefinancieren, die over knowhow beschikt, die een dossier kan trekken. Zijn die geïnteresseerde initiatiefnemers aanwezig? Concreet voorbeeld: is een initiatiefnemer in Halle geïnteresseerd om in Brussel een bijkomend initiatief te starten? Ten tweede is de regelgeving voor de initiatiefnemers ontzettend ingewikkeld. Ten derde moet een initiatief een draagvlak hebben, de nodige stedenbouwkundige vergunningen krijgen enzovoort. Het traject van zo'n dossier moet opgevolgd worden. Dit zijn elementen die de minister intuïtief vermoedt als mogelijke hinderpalen voor initiatiefnemers in Brussel. Het is moeilijk om exact de redenen te kennen waarom de initiatieven niet van de grond komen. Voor de thuiszorg bijvoorbeeld, probeert de Vlaamse overheid initiatiefnemers warm te maken om in Brussel te investeren en hen op de financiële steun te wijzen. Men moet wel rekening houden met het feit dat men het traditionele bestuurlijke kader niet aantreft in Brussel zoals in Vlaanderen. Men moet meer evolueren naar een netwerkstelsel dat op zijn eigen merites zaken kan dragen, omdat de natuurlijke aansluiting bij het lokale draagvlak in Brussel niet aanwezig is zoals in Vlaanderen.

De heer *Paul Delva* stelt vast dat veel Vlaams geld in Brussel niet gebruikt wordt, ook buiten VIPA. De Brusselse gemeenten zijn weinig op de hoogte van Vlaamse regelgeving en mogelijkheden voor steun voor bijvoorbeeld toerisme, ontwikkelingssamenwerking. Al dat soort convenanten kunnen ook in Brussel afgesloten worden, maar het wordt niet gedaan. Het is problematisch dat men zoveel mogelijkheden laat liggen in een stad met zoveel noden. De minister verwijst terecht naar de complexiteit in Brussel, maar het is een stuk van een veel ruimere keten. Het lid doet een oproep om hierover samen na te denken.

Mevrouw *Yamila Idrissi* vindt het frappant dat commerciële initiatieven wel van de grond komen. Minister *Jo Vandeurzen* beaamt die analyse. Bij contacten met de actoren in de socialprofitsector probeert de minister hen voortdurend te mobiliseren om te ondernemen, is er plaats voor initiatieven. Een stedelijke actor heeft door historische redenen vaak nog opportuniteiten, bijvoorbeeld een gebouw. Ondernemers die initiatieven nemen zonder steun van VIPA, bewijzen dat het mogelijk is.

Mark DEMESMAEKER,
voorzitter

Tom DEHAENE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

COCOF	Commission Communautaire Française
IKG	inkomensgerelateerd
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden
Vlabinvest	Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant